

Skeppsbrodeln

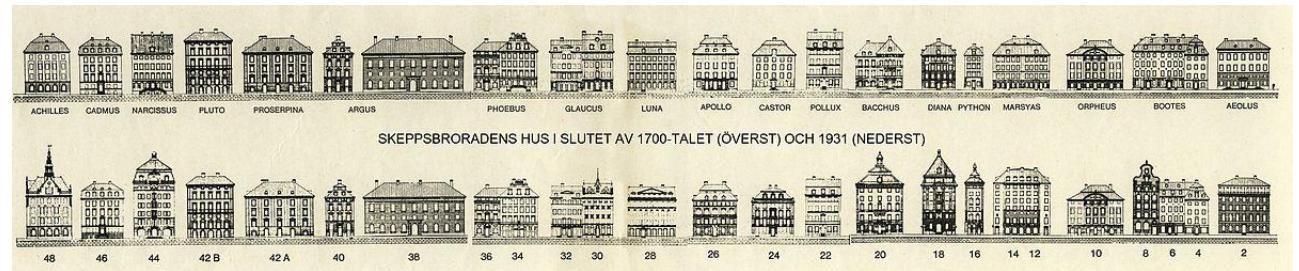
Vem var de rika handelsmännen

Anders Dernback/text Wikipedia

S
K
E
P
P
S
B
R
O
N

Skeppsbron är en gata och ursprungligen kaj ("bro" var förr en synonym till brygga eller kaj i Gamla stan i Stockholm. Den löper längs Stadsholmens östra sida, vid Saltsjön, från Strömbro i norr förbi Kungliga slottet ner till Slussen i söder. Skeppsbron är en av Gamla stans huvudtrafikleder och är även Stockholms äldsta kaj. Redan i början av 1600-talet lade stora och djupgående fartyg till på Skeppsbron. Gustav II Adolf ville göra kajen till paradgata trots dess karaktär av arbetsplats. Skeppsbron förblev Stockholms viktigaste hamn under 1700-talet. Skeppsbrokajen är hamn- och kajområdet öster om gatan Skeppsbron. Skeppsbrokajen kom till år 1854 genom Nils Ericson och fick sitt nuvarande namn 1961.

Vid Skeppsbrons västra sida finns 24 byggnader fördelade på 19 kvarter, som tillsammans utgör den så kallade Skeppsbroraden. Den följer Stockholms yngre stadsmurs gamla sträckning. Upphovsman till Skeppsbron och den så kallade Skeppsbroraden anses ha varit Gustav II Adolf och han gav sitt tillstånd att riva stadsmuren som fortfarande 1625 var Stadsholmens begränsning och befästning mot öst. Den nya gatan och hamnen ersatte stadens medeltida "skeppsbro" (dvs kaj[1]) som var Koggsbron. Den låg cirka 100 meter längre inåt dagens strandlinje. Pålar från denna kaj återfanns 1958 vid schaktningsarbeten. Namnet Skeepsbron började användas under 1640-talet.

FASTIGHETER I GAMLA STAN

Stortorget är Stockholms äldsta torg, beläget i Gamla stan. Stortorget utgjorde från början den centralpunkt kring vilken staden växte fram. Vid Stortorget fanns från 1300-talet till 1732 stadens rådstuga. Stortorget var platsen för Stockholms blodbad 1520, men det var även här som Sveriges första apotek öppnades av apotekaren Anthonius Busenius 1575. På Stortorget arrangeras årligen Stortorget julmarknad. Sedan 2001 finns Nobelmuseet i gamla Börshuset.

GAMLA STAN

Fastigheter med historiskt intresse

**Intressanta
Fastigheter**

Anders Dernback

FASTIGHETER I GAMLA STAN

Korpen vid Stortorget 16, 1902.

**Då
och
2018**

Skeppsbroadeln är en benämning på de förmögna handelsmän och grosshandlare som var verksamma i Stockholm från slutet av 1600-talet till början av 1800-talet. Många av dem hade sina kontor och bostäder samt lager och magasin vid Skeppsbron, där fartyg lastade varor till och från Sverige. Skeppsbroadeln dominerade utrikeshandeln i Sverige, framför allt genom export av järn. Begreppet "skeppsbroadeln" myntades på 1700-talet och var ursprungligen en ironisk benämning på de socialt uppåtsträvande storköpmännen. Trots att de förmögna borgerliga köpmannafamiljerna i kultur och bildning var likvärdiga den svenska adeln fanns det hos dem länge ett visst förakt för de rika borgare som gift in sig i bördssadeln.

Lorentz Görge, född 29 maj 1723 (g.s.) i Styrstads socken, död 2 oktober 1803 i Stockholm, var en svensk grosshandlare.

Görge föddes som son till fänriken vid Östgöta infanteriregemente Johan Görge och dennes hustru Clara Corylander. Görge flyttade sedermera till Stockholm där han blev grosshandlare och kommerseråd. Han gifte sig 1754 i Maria Magdalena kyrka med Hedvig Elisabet Bohman. Paret fick en dotter och två söner. Görge var under flera år delägare i det framgångsrika handelshuset Bohman, Hassel & Görge, och han räknades till den så kallade Skeppsbroadeln. Hans fru var dotter till Carl Bohman som var en av de ursprungliga ägarna till handelshuset. Lorentz Görge uppförde under 1760-talet det Görgeska huset som ligger i Djurgårdsstaden.

Herman Petersen

Herman Lorentsson Petersen, född 29 december 1713 i Göteborg, död 13 augusti 1765 i Stockholm, var en svensk affärsman, kommerseråd, vars barn adlades för hans förtjänster med namnet af Petersens. Petersen var en mycket förmögen man som tillhörde den så kallade Skeppsbroadeln, han var direktör i Svenska Ostindiska Companiet, Saltkontoret och Växelkontoret liksom delägare i ett flertal bolag. Han har uppmärksammats för sin inblandning i växelkursskandalen under riksdagen 1765–1766. Herman Petersen var son till grosshandlaren Abraham Petersen i Göteborg, vars släkt enligt traditionen kom från Stettin. Släkten var på 1600-talet ansedd såsom inflytelserik borgarfamilj i Göteborg.[4] Petersens mor Johanna Christina Tham, var dotter till Volrath Tham från Sachsen. Vidare var hon syster till kommerserådet Sebastian Tham Petersen gjorde år 1736 stora inköp i Göteborg under en auktion.

Petersen grundade bolaget Petersen & Bedoire år 1743 tillsammans med sin svåger Fredrik Bedoire. Bolaget Petersen & Bedoire exporterade stångjärn, ammunition, mässingstråd, beck, tjära och bräder. Därtill företog Petersen & Bedoire handel med djurskinn av varg, räv och lo. Den viktigaste destinationshamnen var Lübeck. Utöver Lübeck var Amsterdam och Lissabon betydande mottagare av varor exporterade från Sverige.

Petersen köpte år 1757 ett hus i Gamla stan av friherre Erland Broman, vilket i dag kallas Petersenska huset. Vidare var han innehavare av flera andra fastigheter i Stockholmsområdet. Däribland märks Stora Nyckelviken som uppfördes som sommarnöje åt Herman Petersen. Därtill lät han uppföra det lusthus som i dag är beläget intill trädgården i Nyckelviken. I dag associeras Petersen liksom den af Petersenska ätten framför allt med egendomen Erstavik. Fideikommisset Erstavik tillkom år 1765 efter ett testamente som Petersen efterlämnat. I dag innehas fideikommisset av Johan af Petersens som är den åttonde innehavaren av fideikommisset.

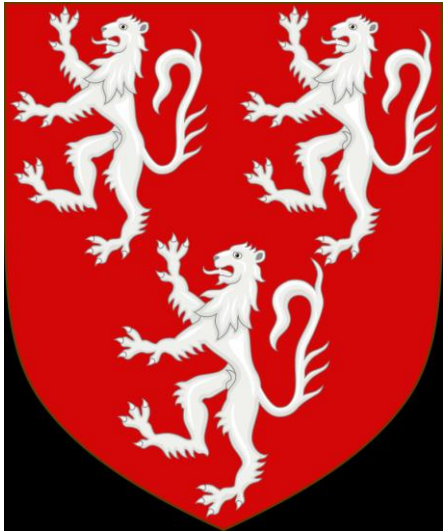

Charlotta Bedoire (1725–1808)

Petersen ingick två äktenskap under sin levnadstid. Det första äktenskapet ingick Petersen såsom kontorstjänsteman år 1741 med Magdalena Bedoire som kom från en mycket framstående borgarfamilj i Stockholm, vilket kan ha varit ett skäl till att han erhöll burskap strax därefter. Hon var dotter till Jean Bedoire och Maria Juliana Paradis. Det andra äktenskapet ingicks år 1753 med hans första makas kusin, societetsdamen, Charlotta Bedoire (1725–1808), dotter till Frans Bedoire och Maria Elisabeth Ross.

Barn med Charlotta Bedoire:

**Anna Charlotta (1755–1810), gift med en av rikets herrar, fältmarskalken Wilhelm Mauritz Klingspor
Johanna Maria (1760–1838), statsfru hos drottningen, gift med greven Hugo Wilhelm Hamilton till Barsebäck
Julie (1765–1791), gift med envoyén, friherren och hovmarskalken Henrik Jakob von Düben**

Frans Bedoire, född 10 juni 1690, död 26 december 1742, var en fransk-svensk affärsman verksam i Sverige som tillhörde skeppsbroadeln. Bedoire var pionjär som försäkringsman och deltog i skapandet av Sveriges första sjöförsäkringsbolag.

Bedoire (uttalas [bédoar]), var en tidigare mycket framstående kalvinistisk köpmannafamilj som kom till Sverige från Frankrike under 1670-talet. Släktens emigration till Sverige motiverades av förföljelser som drabbade kalvinisterna under de franska religionskrigen.

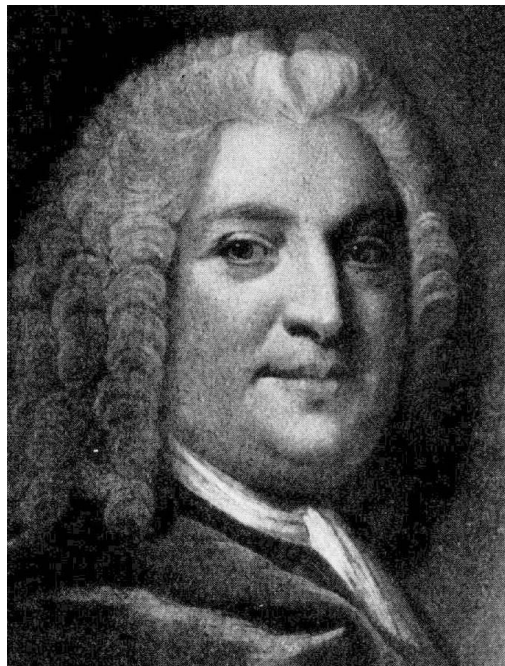

Släkten Bedoire inkom till Sverige med perukmakaren Jean Bedoire den äldre (död 1721) från Saintonge i Frankrike. Han bosatte sig i Stockholm och erhöll burskap på sitt yrke 1672. Från perukmakeriet övergick han till en lönande handel främst med import av franskt vin och franska varor, huvudsakligen peruker och textilier, samt exporterade koppar och mässing. Han hade anknytning till det av Colbert grundade Compagnie du Nord.

Barn med Magdalena Bedoire:

**Johan Abraham (1742–1795), kanslist, fideikommissarie till Erstavik
Herman (1743–1814), lanthushållare**

Jean Bedoire, född 1683 i Stockholm, död där 21 december 1753, var en svensk affärsman, grosshandlare och bankdirektör. Han var son till den från Frankrike invandrade perukmakaren och grosshandlaren i Stockholm Jean Bedoire den äldre och bror till Frans Bedoire.

Bedoire började som affärsman omkring 1710, till en början som kompanjon med sin far. Trots upprepade påstötningar dröjde det till 1723 innan han skaffade sig burskap som borgare i Stockholm, enligt egna uppgifter för att han som reformert tvekade att underkasta sig borgareden. Redan då hade han byggt upp en betydande affärsrörelse, främst i form av importhandel och rederirörelse. Framför allt dominerade den svenska saltimporten, och ägde vid Stadsgården stora upplagsbodar för salt. De för sin tid oerhörda summor han tjänade på sin verksamhet investerade han inte själv, utan lånade ut dem till firmor och enskilda och kom därigenom att bygga upp en omfattande bankverksamhet. Vid sin död hade han utstående fordringar på 4.089.990 daler kopparmynt, av vilka många visade sig vara osäkra. Bedoire investerade endast undantagsvis sin förmögenhet i bruks- eller fabriksföretag. År 1741 grundade han tillsammans med tre kompanjoner ett sockerbruk vid Lilla Nygatan i Stockholm.

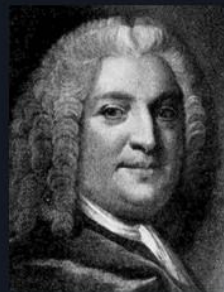

Bedoirsgränd i Gamla Stan uppkallad efter Jean Bedoire d.y.

Kvarteret Parcas är ett kvarter i Gamla stan, Stockholm. Kvarteret omges av Kåkbrinken i norr, Västerlånggatan i öster, Bedoirsgränd i söder och Stora Nygatan i väster. Kvarteret består av en enda fastighet: Parcas 1.

Köpmannen Jean Bedoire den yngre (1683–1753). Han gjorde sig en förmögenhet med bland annat salthandel och hörde vid sin tid till Sveriges rikaste personer.

SKEPPSBRÖADELN

Kvarteret Pollux är ett kvarter i Gamla stan i Stockholm. Kvarteret omges av Österlånggatan i väst, Stora Hoparegränd i syd, Skeppsbron i öst och Skottgränd i norr. Området för dagens kvarter Pollux kom till efter 1640-talet då Östra stadsmuren revs och ny byggbar mark anlades på delvis utfylld mark längs Skeppsbron. Mot Skeppsbron ligger Pollux 1 med Hobelinska huset uppfört 1670, förmodligen efter Nicodemus Tessin d.ä.s ritningar för handelsmannen Johan Paul Hobelin.

Claes Grill (Klas Grill), född 19 april 1705 i Stockholm, död 6 november 1767, var en svensk köpman och bruksidkare.

Claes Grill var son till köpmannen Abraham Grill och Helena Wittmark. Han valde samma yrkesbana som sin far och anställdes vid sjutton års ålder på dennes kontor. Efter faderns död 1725 tog Grill tillsammans med farbrodern Carlos Grill (vars dotter, den för sin skönhet ryktbara Anna Johanna Grill, han 1737 gifte sig med) över rörelsen. Denna utvecklades till den ansedda firman Carlos & Claës Grill, Sveriges största handelshus. Claes Grill kom efter Carlos Grills död 1736 att ensam förestå firman till 1747, då hans halvbror Johan Abraham Grill inträdde som kompanjon. Det Grillska handelshuset stod vid denna tid, både ut- och inrikes, högt anseende. Genom inköp kom Claes Grill även att bli ägare till en rad bruk och 1748 Söderfors, 1758 Österby^[3] och 1753 Iggesunds bruk. 1764 köptes även det Torstensonska palatset (nu Arvfurstens palats vid Gustaf Adolfs torg) i Stockholm. Vid sina industriella företag sysselsatte Grill årligen mer än 4 000 personer.

Claes Grill kom genom sin förmögenhet även att bidra till olika välgörenhetsprojekt.

**"Thuniska palatset", även kallat
"Hebbeska huset" vid Skeppsbron 36.**

Christian Hebbe den äldre

Christian Hebbe den äldre , född 29 september 1698 i Greifswald, död 1762, var en svensk grosshandlare verksam i Stockholm, invandrad från Greifswald på 1710-talet. Han räknas som den svenska släkten Hebbes stamfader. Grundade handelshuset Chr. Hebbe & söner. Christian Hebbes far, Erdman Hebbe, var skomakarålderman i Greifswald och tillhörde en gammal siebenbürgisk adelssläkt som blivit protestanter. Ungefär vid 18 års ålder, omkring 1710, skickades Christian Hebbe till Stockholm, där morbrodern Johan Kruse var spannmålshandlare. Snart gick Christian Hebbe i lära hos grosshandlaren G.B. von Schewen som hade sin verksamhet i huset vid Skeppsbron 16. I början av 1720-talet övertog Hebbe von Schewens företag. Han nådde snabbt välstånd och gifte sig 1725 med en av Simon Fredrik Küsels dötter. Familjen Küsel som härstammade från Lübeck var en annan känd och framgångsrik Skeppsbrodynasti i 1700-talets Stockholm.

År 1733 köpte Christian Hebbe Thuenska huset vid Skeppsbron 36 av häradshövding Lars Stiernmarks dotter. Här grundade handelshuset Chr. Hebbe & söner, som två av hans söner övertog och utvecklade. Hebbe själv var en framgångsrik affärsman som hade medfinansierat finska och polska fälttåg. Han efterlämnade en stor förmögenhet samt gods och två Skeppsbrohus. I Svenska Ostindiska Companiet ägde han 31 aktier, hans son Simon Bernhard Hebbe blev så småningom direktör där.

Christian Hebbe var far till fyra söner, däribland Simon Bernhard Hebbe, Christian Hebbe den yngre och Johan Fredrik Hebbe.

THUENSKA HUSET

Tessin

Thuenska huset är en byggnad i kvarteret Phoebus fastighet nr 10 vid Skeppsbron 36 i Stockholm. På 1600-talets mitt gick en smal gränd tvärs genom kvarteret (Mäster Simon Skräddarens gränd). Den östra delen av kvarteret köptes 1674 av handelsmannen Peter (eller Petter) Thuen (1625-1681). Han byggde ett hus med utnyttjande av grändens yta. Byggnaden skapades av **arkitekt Nicodemus Tessin d.ä.** och kallades Thuenska huset. På Södermaln ägde han två väderkvarnar som kallades efter honom "Stora och Lilla Tuna"

Simon Bernhard Hebbe

Han förvärvade eller lät uppföra ett flertal fastigheter:

1733: Thuenska huset vid Skeppsbron 36 i Stockholm, stamhus för firman Chr. Hebbe & söner.

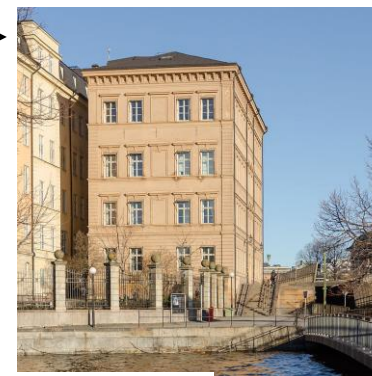
1760: Hebbeska huset på Riddarholmen i Stockholm

1764: Alardiska huset vid Skeppsbron

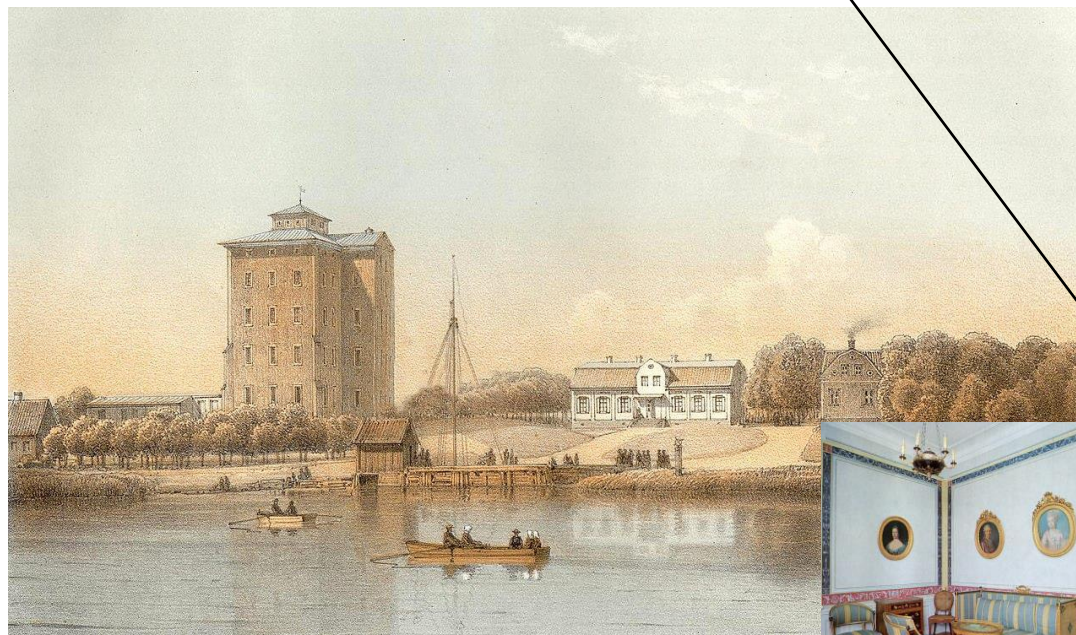
1779: Tynnelsö (slott i Strängnäs)

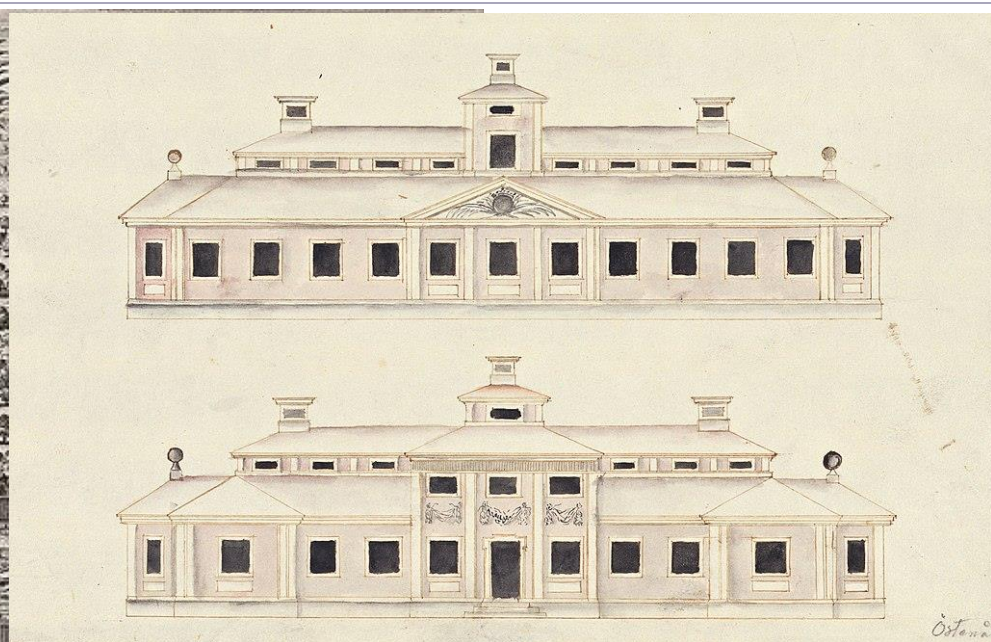
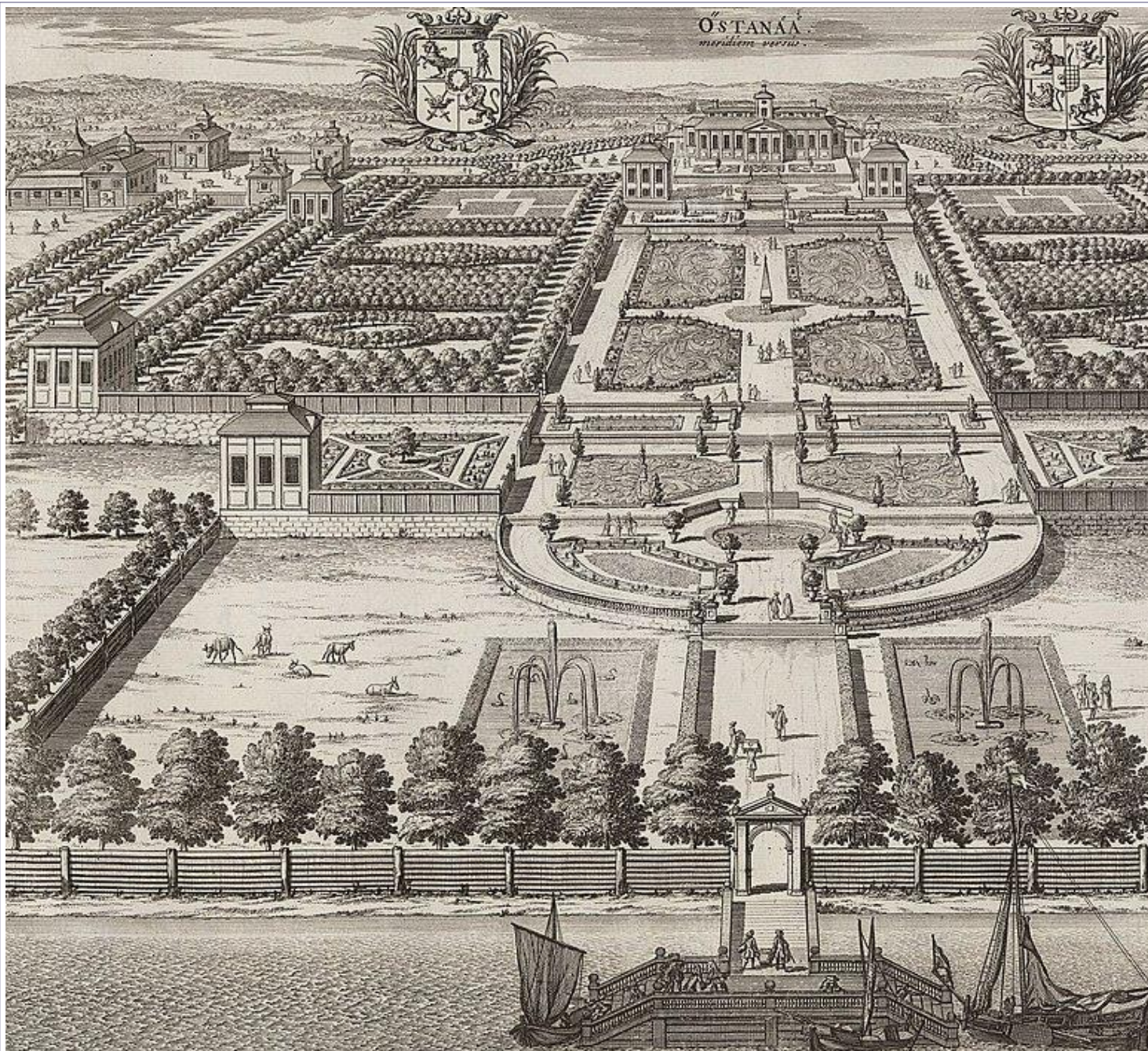
1783: Vira bruk (bruk i Österåker)

1791: Östanå slott (slott i Österåker)

Tynnelsö slott februari 2011

ÖSTANÅ SLOTT

Roslags-Kulla kyrka

Loån och Lo kvarn.

F.d. arbetarbostäder vid Lo kvarn

G A M L A S T A N

Anders
Dernback

Byggherre var Regner Leuhusen, som då var ståthållare på Stockholms slott. Den 12 oktober 1649 köptes huset av Drottning Kristina, men bara några månader senare, den 20 december 1649, donerade hon det till sin släkting, Adolf Johan av Pfalz. I mitten av 1660-talet ägdes det av greve Klas Thott. Han pantförskrev huset till flera olika personer, och efter olika turer blev det beslutat att äganderätten skulle överflyttas till Maria Kristina Wrangel den 10 juli 1686. Efter hennes död ärvdes det av hennes döttrar, Aurora och Amalia Wilhelmina. De sålde snart huset, och den 20 juli 1692 köptes huset av rådmannen Olof Hansson Törne, som dock redan samma dag överlät det på sin svärson greve Carl Piper.

Efter honom kallades egendomen även Piperska palatset, ej att förväxla med Piperska palatset som Carl Piper lät uppföra i grannkvarteret Memnon. Huset förblev i samma släkt fram till 1753, då kung Adolf Fredrik köpte huset, och det kom att användas av Adolf Fredriks kadettkår, som han lät inrätta.

Den 4 februari 1757 såldes huset till grosshandlaren och direktören i Ostindiska kompaniet Herman Petersen, och denne gjorde huset samt Erstavik till fideikommiss inom sin släkt, vilket det är än idag. Efter honom kallas byggnaden "Petersenska huset".

Petersenska huset, historiskt även bland annat kallat Piperska palatset, är en byggnad i kvarteret Aurora i Gamla Stan,

Södra Bankohuset, även kallad Gamla riksbanken är en byggnad i kvarteret Pluto vid Järntorget 84 i Gamla stan, Stockholm. Byggnaden sträcker sig fram till Skeppsbron där den har husnummer 42B. Huset byggdes i tre etapper mellan 1675 och 1737 för Riksbanken,

Küselska huset, också kallat Eliaesonska huset är en byggnad i kvarteret Argus vid Skeppsbron 40 i Gamla stan och ligger granne med Tullhuset i samma kvarter.

"Küselska huset" vid 1800-talets slut. Huset uppfördes 1701 efter ritningar av arkitekt Nicodemus Tessin d.y. Byggherre och beställare var grosshandlaren Roland Eliaeson, som räknades till Stockholms rikaste män vid 1600-talets slut. Vid 1700-talets mitt köptes fastigheten av Carl Gottfried Küsel, son till grosshandlaren Simon Fredrik Küsel.

G
A
M
L
A

S
T
A
N

RÝNINGSKA
PALATSET

G
A
M
L
A

S
T
A
N